

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 8 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 80 fl.
rândul cu litere garmond.

Prin noi înșine!

Sibiu, 25 Noemvrie n.

Spuneam în numărul trecut, la locul acesta, că e grea situația ce ni s'a creat prin incuviințarea dată dela locul preînalt, ca noua lege electorală se fie de nou compusă astfel, încât noi Români să nu fim nici pe viitor în stare să ne validăm politicește conform forțelor intelectuale așii. E grea situația, dar totuși nu e de așa, ca se ne perdem curajul, să de ne nădejde, și să părăsim terenul legal de luptă. Din contră, chiar acuma avem să ne încordăm toate puterile, pentru a repara în cel mai scurt timp posibil marile greșeli ale trecutului.

Să ne gândim la faptul, că pe când legea electorală de până acuma a fost adusă cu deosebită considerare la naționalitățile nemaghiare din patrie, pe cari a căutat să le țină departe de parlament, prin un cens, pe care ele nu puteau să și-l câștige, nu într'un an, dar nici în zeci de ani: de astădată proiectul de lege al contelui Andrassy, care probabil are să devină lege, ne pune pentru câștigarea dreptului de alege pe seama tuturor Românilor trecuți de 24 de ani o astfel de condiție, pe care, cu o luptă încordată, purtată de toți inteligenții neamului nostru, o putem face împlinită în timp de câteva luni, ori în cazul cel mai rău, de câțiva ani. Se cere adevărat cunoașterea scrisului și cetitului în limba proprie dela acela, care vrea să aibă drept de alege. Să ne facem deci apostoli ai culte-ne-a rozat atâta amărăciune, l'am delăturat noi înșine, fără a mai cere ori aștepta ajutorul nimănu.

După datele statistice ale ministrului de interne Andrassy, cari i-au servit de bază la compunerea proiectului de lege, din 644.000 de Români trecuți de 24 ani, 492.000

sunt alfabeteți, oameni cari nu se pot bucura de dreptul direct de alege, ci numai de dreptul indirect, încredințând tot câte zece pe unul, care să voteze în locul lor. Abia a patra parte dintre oamenii noștri au deci drept de alege, iar trei părți de patru nu, pentru că nu știu ceti și scrie. Facă-se acum cei știutori de carte instructorii celorlalți. Iee fiecare câte trei dintre analfabeți, și învețe-i măestria scrisului și cetitului, încă în cursul iernei acesteia, și iată că am făcut un lucru foarte mare, pentru care ne va admira lumea, iar în fața compunerii listelor electorale după noua lege ce va fi sigur votată și sancționată, putem privi cu cea mai mare liniște, pentru că vom face de minciună datele statistice ale domnului ministru de interne.

Aceasta e acuma, în situația dată, singura cale posibilă, ușoară și legală, de a ne putea ridica prin noi înșine pe treapta care ne compete, și orice altă soluție, propusă de unul ori altul dintre amicii și binevoitorii noștri, ori că e mai complicată cu privire la executarea ei, ori că nu e executabilă de loc. În șirul acestor din urmă trebuie să punem negreșit sfatul pe care ni-l dă prin coloanele ziarului „Tribuna” din Arad un foarte bun Român, un distins naționalist din București, care ne îndeamnă să tacem aceea ce am făcut și Maghiarii pentru a stoarce concesiuni dela Coroană: *să nu mai plătim dare și să nu mai dăm recruți.* Un astfel de plan nu e realizabil, o astfel de hotărâre, chiar dacă am lua-o, nu e executabilă. Nu din motivul pe care-l înșiră „Tribuna”, că noi adevărat nu avem comitate, în cari să fim noi stăpâni, pentru că chiar dacă le-am avea, nu ne-am putea pune pe punctul de vedere al neplătirii de dare și al denegării recruților, fiindcă atunci am devia dela terenul legal al luptelor noastre politice și am intra în aceeași situație a Maghiarii nu pentru aceea nu au plă-

tit dare și nu au dat recruți, pentru că comitatele erau în mâna lor și ei erau stăpâni peste ele, ci pentru că *parlamentul ungar nu a votat, nici contingentul de recruți, nici bugetul statului.* Iar după constituția patriei noastre este interzis a se încasa dări, fără a fi votat bugetul, ori a se recruta soldați, fără votarea contingentului de recruți. Când Maghiarii au denegat deci dările și recruții, nu au eșit din legalitate. Din contră, am eșit noi, ceice cu toate că nu era buget și nu erau votați recruții, am dat totuși și dare și recruți, ca să nu sufere — monarhia! O denegare de dare și de recruți din partea noastră s'ar putea întâmpla deci iarăși numai atunci, când deputații noștri din dietă ar fi atât de număroși, ori atât de tari, încât ar putea împedea și ei votarea bugetului și a recruților. La aceasta însă astăzi nu ne putem aștepta. Rămâne deci să alegem calea cea mai ușoară, mai sigură, și totodată legală, calea instruirii analfabeților noștri, încă în cursul iernei acesteia. Noi din capul locului calea aceasta am aflat-o de mai potrivită, și pentru acceptarea ei vom pleda și în viitor.

Proiect de lege

despre alegerea de deputați la dieta țării.

(Urmare.)

Alegerea bărbaților de încredere ai alegătorilor primitivi.

§. 68. Alegătorii primitivi trecuți în listele finale electorale de pe anul respectiv își aleg bărbații de încredere în 16 Februarie. Comitetul central dispune în jumătatea a doua a lunii Ianuarie, ca lista electorală a alegătorilor primitivi, valabilă pe anul acela, să fie expusă spre privire publică dela 1 până la 15 Februarie în fiecare comună (oraș), și totodată să publice în care în cunoștiințea alegătorii primitivi despre espunerea listelor și despre termenul de alegere pentru bărbații de încredere. Tot atunci are să decidă în chestiile înșirate în §-ul 70.

Antistia comunală (magistratul orașului) e datoare să aducă în modul o-

bicinuit publicațiunea la cunoștiință publică în 1 Februarie și să espună spre privire publică lista finală electorală a alegătorilor primitivi, dela 1 Februarie până la 15 Februarie, în orele și locul stabilit în §-ul 50, alinea a doua.

Dacă alegerea nu s'a putut face în 16 Februarie, fie din ori ce piedecă, comitetul central pune termin nou de alege, pe altă zi a lunii Februarie.

§. 69. Alegătorii primitivi, sau grupuri din ei, pot să țină conferință ori întrunire publică pentru a se înțelege cu privire la alegere, dacă fac anunțare la autoritatea imită în §-ul 87, alinea primă. Autoritatea ia la cunoștiință o astfel de anunțare și e datoare să și trimită reprezentanții la întrunire, în scopul susținerii ordinii.

§. 70. Alegerea bărbaților de încredere ai alegătorilor primitivi se face după comuna, iar acolo unde comuna e împărțită în mai multe cercuri electorale, după cercurile electorale. Acolo, unde comuna e împărțită în mai multe cercuri de votare, și împărțită în mai multe cercuri de votare, comitetul central poate, ca alegerea să se facă după cercurile de votare. Pentru conducerea procedurii, comitetul central trimite câte un conducător și câte un substituit. Înșirarea aceasta notarului comunal, iar în centrul cercului notarului cercului, e dator să o primească, sub greutatea cercetării disciplinare. În comunele, ori cercurile de votare, în cari sunt peste 500 de alegători primitivi, comitetul central poate să trimită comisiunea electorală pentru conducerea procedurii, compusă din un conducător, din substitutul său, din un notar și din substitutul notarului. Conducător, notar, ori substituit poate fi numai acela, care e trecut în lista alegătorilor direcți, știe ungurește, iar dacă în comună se află alegători primitivi în masă cari nu vorbesc ungurește, cunosce după puțin și limba acestora. Pe cei încredințați cu conducerea procedurii alegerii îi în cunoștiințea comitetul în scris despre alege. Cu privire la substituție, este a se aplica alinea din urmă a §-ului 84, în mod corăspunzător.

§. 71. Conducătorul alegerii, notarul și substituții acestora, pun înainte de începerea alegerii următorul jurământ (urmează textul jurământului). Cu privire la jurământul conducătorului alegerii, e dator să se facă în fața conducătorului alegerii.

§. 72. Conducătorul alegerii, respective comisiunea electorală e datoare să se aple în 16 Februarie dela orele 8 până la 4 d. a. în localitatea stabilită din par-

FOIȘOARĂ.

Moșiile vechi ale bisericii române.

(Urmare.)

Ciceul-Cristur (Keresztur) („Chicho” e scris în acte) e pe teritorul județului Socolului din lăuntru, între Bistrița și Dej, pe Valea-Someșului. De castelul acesta, de o frumusețe rară, se țineau 60 de sate, în parte covârșitoare românești, adevărat cele înșirate dela poziția 12 a inventarului până la capăt.

Între acestea la poziția 57 și 58 se cuprind Vadul și Slatina, adevărat acelea moși, despre cari se menționează, când cu ocazia donării moșiilor din Bogate, de către Petru Rareș, pe la 1530—1532, că sunt dăruite din vechime (ab antiquo) mănăstirii Vadului de către voivozi.

Cine să fie „voivozii” acestia? De unde sunt, la ce timp fac ei dania? Nu putem răspunde, decât cu conghinții.

Dnul Bunea și în urma lui dl Iorga cugetă, că moșiile Vad și Slatina sunt dăruite de Stefan-cel-Mare, numit de oroniciari și Sfântul. Acesta având parcă-lăbia Ciceului a cugetat, că e de a sa dătrăcintă a se îngriji de hrană sufletească pentru acei creștini fără păstor, cari azi-

mâne — fiind vremuri grele și nesigure — ușor pot să-i fie singurii clăcași nutritori și lucrători, lui și familiei sale mazălite și pribegite.

Adevărat, cumcă litera actului sună despre „voivozii” („Vaivoda”) donatori. Nu de unul, ci de mai mulți se vorbește, apoi nu se precizează, că voivozii sunt din Moldova, ori de aiea, și se zice mai departe în text, cumcă din vechime s'a făcut dania din vorbă!

În intervalul dela 1468—1532, când Stefan ejunge stăpân peste Ciceu, și respective Rareș dăruiește Bogatele, sunt 64 ani, nici două generații nu s'au străcurat, deci mult prea puțin, decât s'ar cere după conceptual comun pentru termenul de „vechime” ab antiquo.

În fața dovezilor de cari dispunem azi însă altă coniectură istorică nu pare admisibilă, mai vartos nu, dacă mai reflectăm și la obiceiul ensevios alui Stefan-Vodă, de a crea și înzestra la tot pașul mănăstiri și alte locașuri de închinare sufletească.

Mi-se pare, că așa va fi raționat și Bunea, când admite cumcă ctitoria egumenatului de Vad s'ar putea conta și la activul lui Drag meșter și Balu, evlavioșii „voivozii” de Maramurăș.

Știut este anume, cumcă dânsii aveau pe la anul 1391 posesiuni și pe la Ciceu

și Unguraș, iar jurisdicția arhimandritului din Peri Körtvélyes, cuprindea acestea sate.¹⁾

Donația Ciceului la anul 1492 e recunoscută și de regele Vladislau II, succesorul lui Matia, ba după un deceniu, la 1503, Vladislau II. confirmă de nou pe Stefan și pe fiul său Bogdan în stăpânirea din chestiune.²⁾

Bogdan³⁾ Vodă, (1504—1517) și Stefan-Vodă, (1517—1527) următorii lui Stefan-Vodă, manțin moșiile chestionate, iar Petru Rareș, cum văzurăm, le mai și sporește, pe lângă toată ciuda Sașilor pizmătărești.

Fiul și urmașul lui Petru Rareș, Iliăș-Vodă (1546—1552), trage venite frumoase din minele dela Rodna.

După moartea sa, căpeteniile Ardealului la 1553 pe lângă inventari iau în primire posesiunile ardelenești ale domnilor moldoveni.

Lui Alexandru Lăpușeanu (1554—1558) îi mai succede odată a pune mâna trecător pe jurul⁴⁾ Ciceului, dar următo-

¹⁾ Dr. Ioan Mihályi „Diplome maramurășene” 1900 pg. 111.

²⁾ Hurmuzaki docum. II. 2, nr. 413 la Sbierea I. c. 566.

³⁾ Era orb de un ochiu.

⁴⁾ Zic jurul, căci mândrul castel fu dăruat la mandatul văduvei regine Izabela.

seu Eraclide (1558—1561) îl perde pe vecie pentru voivozii Moldovei, după ce acestia știură ținea moșiile aproape un secol încheiat (1468—1560).

Cu pierderea moșiilor domnești probabil se perd deodată și moșiile episcopiei din Vad, căci nu se mai pomenesc nicăiri.

Așa zisa „reformă bisericăască”, cu practica ei de „caperăpe” se intronă iute și de grabă, de-a lungul și de-a latul țării Ardealului. În dieta din Cluj la 1558, averile bisericilor se califică de averi ale statului. În fapt însă de-a curtea cu doi ani mai înainte fară confiscate.¹⁾ Atunci, în 1556, fugi și episcopul catolic din Alba-Iulia, ca să se înapoeze numai după un veac și jumătate.

De aici de acum înțelege fără multă bătaie de cap, pe ce sionul nostru din Ardeal la intrarea dominațiunii austriece e sărac rece. E nevoie ca să-i sară în ajutor iarăși aceiași blagocești domni de dincolo, cari și în trecut iau purtat grije bună. Acest ajutor nici nu întârzie. Abia trec 5—6 ani dela trecerea Ardealului sub sceptrul habsburgic, și iese că domnitorii români trimit bani, rechisite și dau moși bisericii române ardelene.

(Va urma.)

¹⁾ Cipar arhiv. pg. 795.

tea artistice comunale și adusă în mod obicinuit la cunoștința publică în comună, pentru a aduna voturile, în ființa de față a unui membru din antistia comună, în orașe a unui membru al autorității, numit din partea senatului, și a le trece în coala cu rubricile, pe cari le va stabili ministrul de interne. Conducătorul alegerii, respective notariul, ia proces verbal despre decursul alegerii.

§. 73. Alegătorii primitivi își pot da voturile, ori separat fiecare, ori apoi cei ce vreau să și le dea pentru aceeași persoană, în grupuri. Fiecare alegător primitiv poate să și dea votul numai pentru un singur om de încredere. La votare poate participa și ales poate fi numai acela, care în comuna respectivă, iar dacă alegerea se face după cercuri de votare, în cercul respectiv de votare, se trecut în lista alegătorilor primitivi. Alegătorul primitiv poate să și dea votul și pentru sine. Ales este a se considera acela, care a primit cel puțin zece voturi valabile. Dacă în vre-o comună ori cerc de votare numărul alegătorilor primitivi trece cel puțin cu cinci peste zece, ori de mai multe ori zece: este a se alege încă un bărbat de încredere, afară de cei aleși pentru grupurile de câte zece, și pentru alegerea acestuia se cer cel puțin cinci voturi valabile. În comunele în cari sunt mai puțini alegători primitivi decât zece, se cer pentru alegerea omului de încredere cinci voturi. Acela, cari vreau să și dea voturile pentru unul, care are deja zece voturi, ori vreau să aleagă pe unul, care nu poate fi ales, sunt a se face atenție asupra acestor împrejurări, și dacă respectivul alegător totuși insistă să și dea așa votul, trebuie să i se primească și așa. Cu privire la votare sunt a se aplica în mod corăspunzător regulile din paragrafi 10C, 102—106.

§. 74. În ziua alegerii, după expirarea termenului pus, conducătorul alegerii stabilește și publică rezultatul și-l comunică și artistice comunale, pe lângă predarea listelor și a actelor celorlalte, iar antistia comună îl aduce la cunoștința publică în modul obicinuit în comună.

§. 75. Bărbații de încredere ai alegătorilor primitivi nu pot primi îndrumări, că cum au să și exercizeze dreptul de alegere de deputat, eventual nu sunt datori să se țină de îndrumarea primită.

§. 77. În contra alegerii reprezentanților alegătorilor primitivi poate da recurs la comitetul central în 15 zile dela publicarea rezultatului un grup de cel puțin zece alegători primitivi împreună, ori apoi membrul antistiei comunale, sau al autorității, care conform §-lui 72 a fost prezent la alegere. Reclamația poate fi basată pe faptul, că conducătorul alegerii nu a proclamat ales pe alegătorul primitiv, care a primit numărul voturilor stabilit în §-ul 73, ori a proclamat ales pe unul, care nu putea să fie ales, sau nu a primit numărul de voturi stabilit în §-ul 73. Reclamația este a se înainta artistice comunale în scris, ori cu graiul, care apoi după expirarea termenului de protestare, face raport comitetului central despre întreaga alegere, alăturând lista de votare, conspectul celor respinși și celor dificultați, iar dacă nu s'a înaintat recurs, se face raport despre împrejurarea aceasta.

Comitetul central examinează rezultatul alegerii, pe baza actelor înaintate, din oficiu, precum și reclamațiunile înaintate, și verifică pe reprezentanții aleși în mod legal. Pe acela, pe care conducătorul alegerii, contrar legii, nu l-a proclamat ales, îl declară ales, iar alegerea aceluia, care nu e trecut în lista alegătorilor primitivi, ori nu a primit destule voturi valabile, o nimicește. Comitetul central șterge votul aceluia, care e eschis dela îndreptățirea de a alege, în înțelesul §-lui 4 paragrafele 6—9, dintre voturile stabilite, și nu-l ia în considerare la stabilirea rezultatului. Comitetul central comunică hotărârea adusă asupra reclamării imediat celui întâiu subscris pe actul de reclamare.

§. 78. Dacă comitetul central a nimicit una ori mai multe alegeri de reprezentanți ai alegătorilor primitivi, pentru tot atâtea locuri escrie alegere nouă și dispune, ca această hotărâre a sa să se espună în comună spre privire publică timp de cinci zile. Alegerea nouă să face în ziua din urmă dela publicarea hotărârei comitetului central. La alegerea nouă pot să iee parte numai acei alegători primitivi, cari au participat la una din alegerile nimicite, sau cari la alegerea de mai înainte au votat pentru un astfel de alegător primitiv, care nu a intrunit numărul cerut de voturi. Se consideră de reprezentanți aleși aceia, cari au primit voturile mai multe, dar cel puțin — zece. În oas cu sunt egale voturile, decide prezidentul prin soarte. La procedură vine aplicat §-ul 60—79, la o eventuală nouă reclamare §-ul 77. Alegerea poate fi nimicită în mai multe rânduri, și este a se re-

peta până atunci, până sunt verificați toți bărbații de încredere. După ziua 1 Noembrie însă nu mai are loc o nouă alegere. Nu se poate face alegere nouă nici atunci, când la alegerea nouă nu a primit nime numărul de voturi stabilit în §-ul 73.

§. 79. Comitetul central trece în conspect pe bărbații de încredere verificați ai alegătorilor primitivi, conform celor spuse în §-ul 47, și compune conspectul lor în cinci exemplare. Conspectele acestea comitetul central le depune deocamdată în arhiva municipiului (orașului cu magistrat regulat) iar după stabilirea finală a listelor valabile pentru anul următor, le alătură la acestea, ca adnexe. Lista bărbaților de încredere a alegătorilor primitivi e valabilă pentru același an, pentru care e valabilă lista alegătorilor direcți, la care e alăturată ea ca adaos.

(Va urma.)

Din parlamentul ungar.

Vorbirea deputatului român *Dr. Alexandru Vajda-Voevod*, rostită în ședința din 18 Noembrie nouă a dietei țării.

(Fine.)

Până când în Austria lupta dintre plutocrație și muncitorime s'a transpus în alvia liniștită, până atunci la noi lupta mare, numai după introducerea dreptului de vot va începe cu toată puterea, atât între muncitorime și între capitaliști, cât și între naționalități și oligarhie.

Pentru că în Austria stările sunt cu totul altele. Acolo industria stă deja pe un grad mai dezvoltat și acolo este deja un centru, unde aceste chestiuni sunt la ordinea zilei. Dar Ungaria încă nu a pășit din stadiul primitiv extensiv economic, de aceea la noi e cu mult mai mare suprafața frecărei, care există pe de o parte între clasele sociale, iar pe de altă parte între naționalități și clasele privilegiate. Chiar pentru aceasta se vede desfășurarea viitoului. Pe de o parte minoritatea interesată — clasele oligarhice interesate — de altă parte poporul maghiar, care este barem atât de atacat în drepturile sale, și întru așa măsură va fi despoiat și de drepturile sale, ca și poporul nemaghiar, dacă proiectul de lege al lui Andassy va intra în viață. (Așa e!)

Cum vă inchipuți d-voastră, că până atunci, până când aceste stări stângace nu vor înceta, să se desvolte țara în mod normal în privința economică și politică? Cum se poate pretinde iubire de patrie dela majoritatea cetățenilor țării, până atunci, până când statul îi lipsește de cele mai elementare drepturi?

Ar trebui să observe clasele acele privilegiate, că dacă sincer și nu numai fictiv amintesc interesele țării și iubirea de patrie, această iubire de patrie din partea lor înainte de toate trebuie să se manifesteze în aceea, ca din drepturile lor privilegiate să cedeze pe cale pacinică și legală și aceluia ceva, cari la urma urmelor — susțin acest stat, și mai ales îl apără contra dușmanilor.

E foarte ciudat, că oratorii claselor privilegiate se provoacă tot la aceea, că pe baza dreptului istoric — lor li se compete dreptul de conducere a țării, și drepturile lor privilegiate sunt interese de stat de prima ordine.

Nu e permis să uităm, că nu vre-o câțiva oameni, nu o minoritate neînsemnată a apărât țara în trecut, — dacă e vorba de drepturi istorice, — ci a apărât-o poporațiunea țării, fără deosebire de naționalitate.

Această țară, dacă a putut exista o mie de ani pe lângă poziția sa geografică foarte grea, este a se atribui poporului și nu oligarhiei. (Așa este.)

On. Cameră! Văd și știu, că dezvoltarea acestei țări, din punct de vedere politic, social, economic, confesional și de naționalitate, nu va fi posibilă până atunci, până când nu se va ivi pe orizont un om cu voință și convingeri neînfrănbabile, care stând înaintea coronei va avea curajul a spune verde, că Japonia până în 1868 s'a frământat în stările asiatiche și a fost o țară barbară și rămasă de tot îndărât, când însă împăratul a sistat feudalismul și domnia oligarhică, s'a făcut posibilă trezirea puterilor ce dormitau în poporul japonez. Ce a fost adevăr acolo, aceea e adevăr și referitor la Ungaria. Dar ori cât caut, nu văd aici pe un Mutsuhit, nici pe un Porfirio, care a știut crea în 40 de ani din Mexico un stat modern prin aceea, că a sistat relele administrației, a luptat cu succes lupta contra corupției, și a transformat viața socială și sufletul poporului său. Atari bărbați această țară nefericită n'are! E drept, că dl ministru de interne a declarat resbel corupției în mod fabulos, dar numai din caz în caz, nu însă sistematic, precum ar trebui.

Până nu va fi un guvern, care să vadă curat situația maghiarimeii între po-

oarele conlocuitoare, până când guvernul nu și formează program pe baza egalității, democratismului, și până când guvernul nu se va hotărâ pentru realizarea acelui program, chiar de l'ar costa ori și cari forțe, până atunci relațiile din această țară nu și vor putea lua un mers mai spre bine.

Până acum nu era permis să întemeiem nici o societate economică, acum însă guvernul a început în contra noastră cu politica exproprierii, ceea ce dovedește și suma aceea de 10 milioane, pe care ministrul de agricultură o folosește pentru colonizări.

Oare nu e un lucru cât se poate de mașter, că poporul nostru contribuie cu filerii săi adunați cu sudoare la suma aceea, cu care statul îi cumpără pământul și când colo statul nu îl da acelor, cari sunt acolo, și cari pricep cultivarea pământului din ținutul acela, ci altor oameni, cu totul streini?

Pentru că statul nu se uită la calitatea colonizărilor, fără ia în considerare limba lor. E drept, că nu și ajunge scopul, prin aceasta nu ajută maghiarizării, dar ungrimea aceea, pe care statul o colonizează, cade în păcatul, că nu cultivă în dejuns nici pământul, știind bine, că ea este un protejat al statului. Din contră, poporul nostru sărac trebuie să iee lupta economică, și deși mai sărac, dar o duce mai departe.

Intru cât privește maghiarizarea, special în Ardeal, a spus-o deja un vechiu maghiar ardelean, că acolo nu poate trăi nici Maghiarul, nici alt popor, fără numai Românul cu mălaiul. Mălaiul nutrește pe Român, așa că în anul viitor Românul dă mălaiului iarăși viață nouă, și așa merge asta din an în an.

În Ardeal poporul nostru e datat la toate nevoile, și chiar aceasta ne îndreptățește pe noi să credem, că dacă am fost în stare să suferim în decursul alor 20 de veacuri invaziunea atâtor hoarde barbare și n'am murit, atunci poporul român e predestinat de soarte, ca aici în locurile aceste strămoșești să trăiască, să crească și să înflorească. Nu au fost în stare să ne nimicească barbarii în evul mediu. Acum oare credeți d-voastră că guvernul de tranziție ne va nimici? Noi nu ne temem, suntem prea convinși, că pe noi ne așteaptă o mare chemare istorică, și dacă se poate, această chemare istorică vom să-o resolvăm în bună înțelegere cu Maghiarii și cu Slavii. Dacă însă nu se poate, noi nu vom despera, ci vom purcede pe calea apucată, până atunci, până când vom eși învingători.

În numele partidului meu nu primesc budgetul. (Vii aprobări între naționaliști)*.

Serate de ale meseriașilor noștri.

Ședința literară a 10-a (a 4-a festivă) a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, ținută Joi în 29 Octomvrie n. c., a fost închinată memoriei mult regretatului scriitor *Niță Popovici bănațeanul*. Prezidentul *Tordășianu*, înainte de toate ne pune în vedere, că prietinel sincer al tuturor cauzelor noastre bune, dl profesor *Dr. Ioan Borcia*, a binevoit a se oferi pentru astă sară cu o conferință despre viața și activitatea lui *Niță Popovici bănațeanul*, fost fiu de meseriaș, crescut în mijlocul meseriașilor și trecut prin toate mizeriile, de cari numai puțin meseriași nu au parte. În cele următoare dl *Tordășianu* ne relevă faptul îmbucurător, că meseriași noștri de sine stătători s'au sporit cu 3, și anume cu măestrul văpsitor și lustritor *Nicolae Bulea* și cu măestrii pantofari *Laurențiu Nemeș* și *Lazar Păruș*, cari și-au deschis stabilimente proprii. Acestora le dorește mult spor și noroc. Tot ca eveniment îmbucurător dl *Tordășianu* ne comunică, că în timpul din urmă și prin mijlocirea sa au fost aplicați la meseria băieții *Traian Popa* din *Bacia*, la măestrul măsar *Emil Petruș*, *Virgil Rozor* din *Blaj*, la măestrul tinichigiu *Stuchlich* și *Teodor Maior*, din părțile *Aindului*, la fabricantul de mașini *Török*. Salută cu bucurie apariția revistei pentru economi și meseriași „*Munca*” din *Sebeșul* săseș și carea, ocupându se cu afaceri cari privesc viața noastră, n'ar trebui să lipsască de pe masa nici unui meseriaș de samă. De încheiere dl *Tordășianu*, făcându-ne cunoscute condițiunile din concursul publicat de Consistoriul arhidiecezan din Sibiu pentru conferirea de stipendii și ajutoare din fundațiunea fericitului „*Andronic*”, anume învățăcelilor meseriași, apoi sodalilor (oalfelor) eliberați în 1908 și calfelor cari, făcând 6 ani de praxă, să găsească în condițiuni de a și deschide lucrătoare (establishmente) proprii — declară ședința deschisă și dă cuvântul dlui prof. *Dr. I. Borcia*.

Conferențiarul nostru, dl profesor *Borcia*, începe prin a aduce laude bine-

meritate membrilor *Reuniunii meseriașilor*, cari pe lângă munca oboșitoare din ateliere, în orele libere țin să și cultive mintea și icima prin îndeletniciri, cari au de urmare naturală cultura indispensabilă ori cărui cetățean. Sunt vesel, zice dl *Borcia*, că mulțumită invitării prezidentului *Dvoastră* dat îmi este și mie să petrec câteva momente în mijlocul *Dvoastră*, și să vă vorbesc despre un om, pentru a cărui pierdere de tot prea timpurie numai regretare trebuie să avem cu toții.

Timp de peste o oră dl profesor *Borcia*, într'un limbaj ușor, de toți înțeles, ne trece pe dinaintea ochilor sufletești viața buclucată a scriitorului *Niță Popovici-bănațeanul*, descrie orașul natal al scriitorului, *Lugojul*, în care din timpuri vechi industria și meseria se găseau în mâni românești, ne vorbește despre părinții lui *Popovici* (meseriași) și mai ales despre mama lui, atât de înduioșat cântată de *Niță* în poezia „*Mama*”, stărue asupra împrejurărilor familiare neprimicioase, în cari a crescut, și cari au avut o influință atât de hotărâtoare asupra scrierilor lui, descrie anii de studii făcute de *Popovici*, la liceul din *Lugoj*, *Brașov* și la institutul teologic din *Caransebeș*, trece în revistă primele lucrări literare ale lui, publicate în „*Tribuna*”, apoi merge la *București*, unde face cunoștințe cu *T. Maiorescu* și unde cetește în cercul *Janinii*, novela „*În lume*”. Tot aici *Popovici* colaborează la „*Convorbiri literare*”. Descrie întoarcerea lui la *Lugoj*, de unde adresează scrisori înduioșătoare citră dl *Maiorescu*, și unde se stânge între regretele obștei românești din viață, la vârsta de abia 24 ani. De încheiere ne cetește scrisoarea avocatului *Dr. Dobrin* din *Lugoj*, adresată dlui *Maiorescu* despre înmormântarea deamă, ce *Lugojenii* i-au făcut talentatului *Niță Popovici*. Drept specimen din lucrările lui *Niță Popovici*, dl *Borcia* ne cetește schița „*Din lume*”, publicată în „*Tribuna*”. Această schiță a lui *Niță Popovici* e pe cât de artistică, pe atât de sguduitoare prin descrierea realității a unui trai nenorocit.

Conferența dlui *Dr. Borcia*, ascultată cu încordată atențiune de numărșii partcipanți, a fost acoperită de aplauze nesfârșite.

Între debutanții frumoasei serate se mai numără *Aurica Ciocan*, cu poezia „*Limba mea*”, de *Coșbuc*, *dșoara Eugenia Bordia* cu poezia „*Feriecirea*”, *Paraschiva Negrea* cu „*Școlarul îndreptat*”, de *Coșbuc*, învățăcelul cul-tip. *Const. Ioanovici* cu frumos predată „*Scrisoarea dela Muselin — Selo*”, de *Coșbuc*, *Petrică Drăgoiu*, *Ana Stancioiu*, *Ilie Petrașcu*, *Mărioara Simțion*, apoi *dșoara Mărioara Avrigean* cu „*Murgul și fata lui*”, viceprezidentul *G. Poponea* cu estirea unei scrisori instructive, adresată de preotul *Scorobăț* din *America*, prezidentului *Reun.*, dar n'au lipsit nici dl *I. Stancioiu*, bunul nostru cântăreț.

Notarul *Duca* a cetit sumarele ședințelor administrative.

La fine, după sortarea a lor 15 cârticele folositoare între cei 192 participanți, dl *Tordășianu* burțamește tuturor a și îndeeosebi dlui *Dr. Borcia* pentru dragostea arătată față de meseriași și declarând ședința închisă, invită la cea a 11-a din 26 Noembrie n. c. „*Învingătorul*”.

NOUȚĂȚI.

Alegeri pentru congres. În dieceza *Caransebeșului* au fost aleși deputați din cler la congresul național bisericesc următorii: În *Caransebeș* *P. C.* Sa părintele arhimandrit *Filaret Musta*, în *Vârșeț* *P. C.* Sa *Dr. Iosif Tr. Badescu*, în *Lugoj* *Dr. Gheorghe Popovici*, în *Făget* *Sebastian Ciocan*, în *Jebel Ioan Păpa*, în *Mehadia* *M. hail Popovici*, în *Oravița* *Andrei Ghiđiu*, în *Petrovaselo* *Stefan Popa* paroh în *Selseș*, în *Iam Filip Adam*, în *Ciacova* *Ioan Pinciu*.

Decorat. Cu ocaziunea vizitei Moștenitorului de tron al României, *Principele Ferdinand*, la *Viena*, *Maiestatea Sa Împăratul și Regele nostru Francisc Iosif I* a conferit atașatului militar român, domnului maior *Schina*, crucea de comandor al ordinului *Francisc Iosif*.

Dela universitatea săsească. Reprezentanta universității săsești și a celor șapte județe și-a terminat lucrările și în ședința ținută *Sâmbătă* și a încheiat sesiunea. Prezidentul, domnul comite suprem și comes săseș *Thalman*, a mulțumit deputaților pentru interesul viu manifestat față de aceasta instituțiune, iar deputatul *Dr. Carol Wolf* a mulțumit prezidentului pentru înțeleapta conducere a desbaterilor.

Nr. 1018/908.

[340] 1-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh, devenit vacant prin moartea parohului Ioan Oltean în parohia de clasa a doua Dobârlău, fără filia Bacitelec, se deschide concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. cu detragerea venitelor din filie.

Doritorii de a ocupa acest post au a subterne cererile lor instruite cu documentele recerute la oficiul protopresbiterial gr.-or. al Treiscaunelor în Bereczk până la termenul pus, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare cu prealabila încunoștiințare a oficiului protopresbiterial al tractului, în biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra serviciul divin.

Brețcu, 2 Noembrie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Constantin Dimian
protopresb.

Nr. 1036/908.

[333] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. I. Borgo-Bistrița, protopresbiteratul Bistriței, să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții să-și înainteze cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral după prealabila încunoștiințare la oficiul protopresbiterial să pot prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și predica.

Blașfalăul de sus, în 15/28 Octombrie 1908.

Oficiul protopresbiteratului ortodox român al tractului Bistrița.

Vasile Bălan
adm. ppresb.

BIBLIOTECA MESERIAȘULUI.

Nr. 1.

I. APOLZAN.

UNELTELE DE MÂNĂ

DELA LEMNĂRIT

Partea primă: I. Rândecele.
II. Dălțile.
III. Ferestraele.

(336) 2-

Cuprinde pe lângă numirile germane și maghiare ale uneltelor și pe cele românești, la noi cu totul necunoscute, apoi descrierea scopului cărnia servesc uneltelor, cum și părțile constitutive în toate trei limbile. Are 32 ilustrații.

Se poate procura cu 40 fileri dela
Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Tusă.

Eminent mijloc contra tusei și răgușelei, sunt la Stattin

„Caramellele de piept ale lui Ober“,
au efect perfect și sunt foarte recomandabile pentru curățirea flegmei.

Se află numai în

cofetria Stattin
Sibiu, Str. Cisnădiei 28.

1 Carton 20 b., 5 Cartoane 90 bani.
Cele mai fine prăjituri pentru ceai, fa-
(332) 4-6 brieat propriu.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul Vetrei luminoase. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „Vatra luminoasă“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul 2 coroane, plus porto 30 bani.

**Cassa de păstrare (reuniune)
în Săliște.**

Primește depuneri spre fructificare pe lângă un termen de anunț scurt cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale postală cu cecuri.

Imprumuturi acordă pe cambii, pe obligațiuni cu caventați, pe hipotecă, precum și ca credite de cont-curent pe lângă asigurare hipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea imprumutului și asigurarea oferită.

(339) 1-20

Diracțiunea.

**Săpun de lapte de lilie
Steckenpferd.**

Cel mai bun săpun pentru piele.

[69] 37-40

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orișicare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

Libraria Tipografiei arhidiecezane
Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipt
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Înălțarea — Floriile
- Tăierea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

- Iisus pe Cruce
- Înălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

IV.

- Arhanghelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					cor. foarte fine.
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35-—	40-60	51-80	70-—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28-—	34-60	42-—	56-—	70-—	„ cor. foarte fine.
fine . . .	26-60	29-40	46-20	56-—	72-50	23-10	27-30	40-60	49-—	65-80	20-30	23-80	35-—	43-40	60-20	18-20	21-—	30-80	39-20	56-—	„ fine.
simple . . .	14-—	16-10	18-20	26-50	36-40	12-60	14-—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14-—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-90	19-60	26-60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru prapori din orișice fel de materii și de orișice culoare pe lângă condițiile cele mai favorabile